

MEMORANDWM CYDSYNIAD DEDDFWRIAETHOL ATODOL (MEMORANDWM RHIF 4)

Y Bil Gwasanaethau Bysiau (Rhif 2)

1. Gosodir y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol hwn o dan Reol Sefydlog ("RhS") 29.2. Mae RhS 29 yn rhagnodi bod rhaid gosod Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol, ac y ceir cyflwyno Cynnig Cydsyniad Deddfwriaethol, gerbron Senedd Cymru os yw Bil gan Senedd y DU yn gwneud darpariaeth mewn perthynas â Chymru sy'n rhoi sylw i faterion datganoledig.
2. Cyflwynwyd y Bil Gwasanaethau Bysiau (Rhif 2) ("y Bil") yn Nhŷ'r Arglwyddi Senedd y DU ar 17 Rhagfyr 2024. Gosodais Femorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol (LCM) ar 11 Mawrth 2025 ac LCMs Atodol ar 23 Mai a 15 Gorffennaf.
3. Cynhaliwyd y Cyfnod Adrodd yn Nhŷ'r Cyffredin ar 10 Medi 2025. Mae'r holl gyfeiriadau yn yr LCM atodol hwn at ddarpariaethau yn y Bil yn gyfeiriadau at y darpariaethau hynny yn y fersiwn a ddiwygiwyd yn y Cyfnod Adrodd ar 3 Medi. Ceir copi ohono yn: [Bil Gwasanaethau Bysiau \(Rhif 2\) \[Tŷ'r Arglwyddi\]](#).

Gwelliannau

4. Cyflwynodd Llywodraeth y DU 28 gwelliant ar 2 Medi ([busservices_rm_rep_0902.pdf](#)) i'w hystyried yng Nghyfnod Adrodd Tŷ'r Cyffredin.
5. Mae rhai o'r gwelliannau sydd wedi'u gwneud yn gwneud darpariaeth nad yw'n rhoi sylw i faterion datganoledig. Fodd bynnag, mae gwelliant 57 Llywodraeth y DU, sy'n diwygio paragraff 13 i'r Atodlen, yn rhoi sylw i faterion datganoledig, fel y manylir isod. Cyfeirir hefyd at welliannau 43-45 (sy'n ymwneud â chymalau 34 a 36) isod.

Amcanion polisi

6. Amcan polisi datganoledig Llywodraeth y DU yw darparu gwasanaethau bysiau gwell drwy rymuso arweinwyr lleol yn Lloegr i ddewis y model gweithredu bysiau sy'n gweithio i'w hardal leol a darparu pwerau i ategu'r modelau hynny'n effeithiol. Y nod yw helpu i wella gwasanaethau bysiau a chynyddu'r defnydd ohonynt, wrth i deithwyr elwa ar rwydwaith mwy dibynadwy sy'n darparu'r cysylltiadau sydd eu hangen ar bobl ledled y wlad.
7. Y bwriad yw rhoi mwy o reolaeth a hyblygrwydd i arweinwyr lleol yn Lloegr dros gyllid bysiau a rhoi'r rhyddid iddynt wneud penderfyniadau i gyflawni eu blaenoriaethau o ran trafnidiaeth leol drwy'r canlynol:

- a. Grymuso awdurdodau trafndiaeth lleol a diwygio cyllid.
- b. Caniatáu i bob cymuned ad-ennill rheolaeth dros eu bysiau.
- c. Cyflymu'r broses masnachfreinio bysiau.
- d. Sicrhau bod darparu gwasanaethau lleol sy'n angenrheidiol yn gymdeithasol yn cael ei ystyried yn briodol.
- e. Cefnogi perchnogaeth gyhoeddus.

Crynodeb o'r Bil

8. Noddir Bil y DU gan yr Adran Drafndiaeth (DfT).

9. Mae Bil y DU yn darparu ar gyfer y canlynol:

- Masnachfreinio – mae Bil y DU yn galluogi pob awdurdod trafndiaeth lleol i fasnachfreinio ei wasanaethau bysiau heb fod angen cydsyniad yr Ysgrifennydd Gwladol.
- Gwasanaeth lleol sy'n angenrheidiol yn gymdeithasol – nod y mesur hwn yw hyrwyddo ffordd ehangach o feddwl o ran rheoli rhwydwaith lleol, gan gynnwys sut mae gwasanaethau bysiau yn cael eu cynnal.
- Partneriaethau Gwell – bydd Bil y DU yn cryfhau'r dull partneriaeth rhwng awdurdodau trafndiaeth lleol a gweithredwyr bysiau.
- Cwmnïau bysiau sy'n eiddo i awdurdodau lleol - bydd Bil y DU yn diddymu'r gwaharddiad ar sefydlu cwmnïau bysiau newydd gan awdurdodau lleol.
- Grantiau – bydd Bil y DU yn rhoi pŵer i awdurdodau trafndiaeth lleol wneud grantiau i weithredwyr gwasanaethau bysiau yn eu hardaloedd.
- Gwybodaeth am wasanaethau lleol (cofrestru bysiau) - bydd darpariaethau ar gofrestru bysiau yn gosod gofyniad statudol ar awdurdodau trafndiaeth lleol mewn ardaloedd Partneriaethau Gwell sydd â swyddogaeth gofrestru ddirprwyedig, ac awdurdodau masnachfreinio, i ddarparu gwybodaeth am wasanaethau bysiau i leoliad cyffredin ac yn ôl safon data a ddiffinnir mewn is-ddeddfwriaeth.
- Gorfodi – mae Bil y DU yn cynnwys mesurau i wella diogelwch ar fysiau drwy roi mwy o bwerau i awdurdodau trafndiaeth lleol gyflwyno is-ddeddfau i fynd i'r afael ag ymddygiad gwrthgymdeithasol a helpu i wella diogelwch ar fysiau. Mae'r Bil hefyd yn diwygio adran 24 o Ddeddf Cerbydau Cyhoeddus i Deithwyr 1981 i roi pwerau ychwanegol i awdurdodau trafndiaeth lleol orfodi gofynion o ran prisiau siwrneiau.
- Diogelwch a hygyrchedd mannau stopio – mae Bil y DU yn cynnwys y mesur i ddatblygu canllawiau statudol ar gynhwysiant safleoedd a gorsafoedd bysiau a chyfleusterau.

- Diogelu ar gyfer gwasanaethau ysgol - mae Bil y DU yn cynnwys mesur i'w gwneud yn ofynnol i weithredwyr cerbydau gwasanaeth cyhoeddus wirio tystysgrif cofnod troseddol manwl, gan gynnwys gwybodaeth ynghylch a yw'r gyrrwr ar y rhestr wahardd ar gyfer plant, i yrrwyr sy'n cynnal gwasanaethau cludiant ysgol caeedig ("closed") yn aml neu fwy na 3 gwaith mewn unrhyw gyfnod o 30 diwrnod
 - Hyfforddiant staff – mae Bil y DU yn cynnwys pwerau i'w gwneud yn orfodol i hyfforddi gyrrwyr bysiau ac eraill ar fynd i'r afael â throsedd (y bwriada Llywodraeth y DU y bydd yn cynnwys troseddau yn erbyn menywod a merched) ac ymddygiad gwrthgymdeithasol, ac mewn perthynas ag ymwybyddiaeth o anabledd a chymorth anabledd.
 - Bysiau di-allyriadau (ZEBs) – bydd y mesur hwn yn cyflymu'r broses o gyflwyno bysiau di-allyriadau drwy gyflwyno cyfyngiad ar ddefnyddio bysiau newydd nad ydynt yn ddi-allyriadau ar wasanaethau bysiau lleol cofrestredig. Ni fydd y cyfyngiad yn gallu cymryd effaith cyn 1 Ionawr 2030.
10. Rwyf o'r farn y bydd y darpariaethau ym Mil y DU a'n Bil Gwasanaethau Bysiau (Cymru) ein hunain (fel y'i drafftiiwyd) yn gweithio i ddarparu gwell trafnidiaeth gyhoeddus ledled Cymru a Lloegr. Bydd y diwygiadau a nodir yn yr SLCM hwn yn sicrhau darpariaeth fwy cydlynol o wasanaethau trawsffiniol.

Y diweddaraf am y sefyllfa ers cyhoeddi'r Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol diwethaf

11. Mae'r LCM atodol hwn yn ymwneud â darpariaethau yn y Bil fel y'i diwygiwyd. Dylid darllen y darpariaethau a restrir yn yr LCM hwn ochr yn ochr â'r LCMs blaenorol a osodwyd ar 11 Mawrth, 23 Mai a 15 Gorffennaf 2025.
12. Rydym wedi gweithio gyda'r Adran Drafnidiaeth i sicrhau bod gwasanaethau bysiau'n cael eu diwygio'n effeithiol ledled Cymru a Lloegr. Bydd y newidiadau a gyflwynir gan y gwelliannau yn sicrhau bod gwasanaethau bysiau trawsffiniol yn gydnaws â'i gilydd.
13. Mae fy swyddogion yn parhau i drafod â chydweithwyr yn yr Adran Drafnidiaeth ynghylch effaith bosibl y darpariaethau sy'n dal yn gymwys i Gymru ar gyflawni'r Bil Gwasanaethau Bysiau (Cymru) yn y dyfodol, sy'n cael ei ystyried gan y Senedd ar hyn o bryd.
14. Mae gwelliannau 43-45 yn dileu darpariaethau yng nghymalau 34 (Hyfforddiant am droseddu ac ymddygiad gwrthgymdeithasol) a 36 (Hyfforddiant am anabledd) o'r Bil, nad oes eu hangen mwyach o ganlyniad i'r cymal diogelu data cyffredinol trech yn adran 183A o Ddeddf Diogelu Data 2018, a fewnosodwyd gan adran 106(2) o Ddeddf Data (Defnyddio a Mynediad) 2025.

15. Gosodais SLCM mewn perthynas â chymalau 34 (cymal 24 cynt) a chymal 36 (cymal 26 cynt) am eu bod yn rhoi sylw i faterion datganoledig. Er nad yw gwelliannau 43-45 yn bodloni'r prawf yn RhS29, rwy'n tynnu sylw at y newidiadau hyn er mwyn egluro beth y gofynnir i'r Senedd roi ei chydysyniad iddo.

Darpariaethau yn y Bil y mae angen cydsyniad ar eu cyfer

16. Yn fy marn i, mae angen LCM atodol mewn perthynas â gwelliant 57 fel y nodir isod.
- **Yr Atodlen** - Gweithdrefnau ar gyfer amrywio cynllun masnachfreinio – mae'r Atodlen yn mewnosod Atodlen 9A newydd yn Neddff Trafnidiaeth 2000 mewn perthynas ag amrywio cynlluniau masnachfreinio yn Lloegr. Mae gwelliant 57 Llywodraeth y DU yn creu dyletswydd ychwanegol ar awdurdodau masnachfreinio i ymgynghori â Gweinidogion Cymru pan fyddant yn amrywio cynlluniau masnachfreinio a bod yr amrywiad yn effeithio ar unrhyw ran o Gymru, drwy fewnosod cyfeiriad at baragraff 12(b)(zii) newydd ym Mharagraff 13 o'r Atodlen. Rwyf o'r farn bod yr Atodiad fel y'i diwygiwyd yn sbarduno'r broses cydsynio deddfwriaethol a nodir yn Rheol Sefydlog 29 am ei fod yn cynnwys darpariaeth mewn perthynas â Chymru sy'n rhoi sylw i faterion datganoledig, sef darparu gwasanaeth bysiau lleol.

Barn Llywodraeth y DU ar yr angen am gydsyniad

17. Mae Llywodraeth y DU o'r farn nad oes angen SLCM am y rhesymau canlynol:
- Mae gwelliant 57 yn newid technegol bach i'r gofynion ar awdurdodau masnachfreinio i ymgynghori pan fydd cynllun masnachfreinio yn cael ei newid. Bydd yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau masnachfreinio ymgynghori â'r bobl/endidau sydd eisoes wedi'u rhestru mewn cynllun masnachfreinio. Mae hyn yn cynnwys Gweinidogion Cymru os, ym marn awdurdod masnachfreinio, mae'r amrywiad yn effeithio ar unrhyw ran o Gymru.

Safbwynt Llywodraeth Cymru ar y gwelliannau a gyflwynwyd i'r Bil

18. Bydd y diwygiadau a wneir i'r Atodlen drwy welliant 57, ochr yn ochr â'n Bil, yn cefnogi darparu gwasanaethau trawsffiniol yn effeithiol ac yn rhoi sylw i faterion datganoledig.

Goblygiadau ariannol

19. Ni ddisgwylir y bydd unrhyw oblygiadau ariannol ychwanegol i Lywodraethwyr Cymru.

Casgliad

20. Rwyf o'r farn y bydd gwelliant 57 i'r Atodlen a nodir uchod yn arwain at welliannau o ran darparu gwasanaethau trawsffiniol ac at allu Llywodraeth Cymru i weithio'n effeithiol gyda'i swyddogion cyfatebol yn Llywodraeth y DU ar drafnidiaeth gyhoeddus.
21. Byddaf yn parhau i fonitro datblygiadau'r Bil ac i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Senedd fel y bo'n briodol.

Ken Skates AS

Ysgrifennydd y Cabinet dros Drafnidiaeth a Gogledd Cymru

15 Medi 2025